

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

П'ЯТА СЕКЦІЯ

СПРАВА “КОПИЛОВИЧ ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ”

(Заяви №№ 1421/03, 11915/06, 11922/06 та 11924/06)

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

17 січня 2008 року

Це рішення стане остаточним за обставин, викладених у п. 2 статті 44 Конвенції.
Воно може підлягати редакційним виправленням.

У справі «Копилович та інші проти України»

Європейський суд з прав людини (п'ята секція), засідаючи палатою, до складу якої увійшли:

п. П. Лоренцен (Mr P. Lorenzen), Голова,
п. К. Юнгвірт (Mr K. Jungwiert),
п. В. Буткевич (Mr V. Butkevych),
пані М. Цаца-Ніколовська (Mrs M. Tsatsa-Nikolovska),
п. Дж. Боррего Боррего (Mr J. Borrego Borrego),
пані Р. Ягер (Mrs R. Jaeger),
п. М. Віллігер (Mr M. Villiger), судді,
та пані К. Вестердік (Mrs C. Westerdiek), Секретар секції,
після обговорення за зачиненими дверима 11 грудня 2007 року,
вносить рішення, яке було прийнято того ж дня:

ПРОЦЕДУРА

1. Справу порушено проти України за чотирма заявами (№№ 1421/03, 11915/06, 11922/06 та 11924/06), які подали до Суду 16 жовтня 2002 року та 12 травня 2003 року відповідно до статті 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція) двадцять громадян України:

— пані Любов Миколаївна Копилович, 1951 року народження;
— пані Ніна Степанівна Гебуза, 1937 року народження;
— пан Олександр Федорович Глухов, 1933 року народження;
— пані Тамара Іванівна Іванова, 1940 року народження;
— пан Сергій Миколайович Кашайкін, 1961 року народження;
— пані Ольга Степанівна Харітонова, 1959 року народження;
— пані Алла Григорівна Ходунько, 1942 року народження;
— пані Олександра Павлівна Конарева, 1939 року народження;
— пані Олена Григорівна Коренчук, 1958 року народження;
— пан Євген Борисович Щепановський, 1948 року народження;
— пані Лариса Дмитрівна Сидельникова, 1938 року народження;
— пані Валентина Володимирівна Сорока, 1943 року народження;
— пан Борис Мартіянович Євтехов, 1939 року народження;
— пані Ольга Федорівна Черкашина, 1958 року народження;
— пан Анатолій Дмитрович Грицина, 1959 року народження;
— пан Володимир Іванович Бачурин, 1931 року народження;
— пані Лариса Валентинівна Бойко, 1961 року народження;
— пані Олена Євгенівна Романенко, 1959 року народження;
— пан Сергій Володимирович Шевкунов, 1957 року народження;
— пан Віталій Федорович Віслогузов, 1940 року народження.

2. Уряд України (далі — Уряд) представляли його Уповноважений — пан Юрій Зайцев та Керівник Секретаріату Урядового уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини пані Ірина Шевчук.

3. 30 травня 2006 року Суд вирішив направити Уряду скаргу за пунктом 1 статті 6 та статею 13 Конвенції, а також за статею 1 Першого протоколу щодо невиконання рішень суду та рішень комісії по трудових спорах, винесених на користь заявників. Відповідно до пункту 3 статті 29 Конвенції Суд вирішив розглядати питання щодо прийнятності та суті справи одночасно.

ЩОДО ФАКТІВ

I. ОБСТАВИНИ СПРАВИ

4. Заявники проживають в м. Костянтинівка Донецької обл.

5. У різні дати протягом періоду з 1997 р. по 2002 р. (див. додаток) на користь перших п'ятнадцяти заявників були винесені рішення, які набули законної сили (рішення суду, рішення комісії по трудових спорах). Відповідно до цих рішень Виробниче об'єднання завод «Автоскло» було зобов'язане виплатити на користь заявників заборгованість із заробітної плати та інших виплат. Для стягнення заборгованості були відкриті виконавчі провадження.

6. 22 серпня 2000 року в результаті реструктуризації Виробничого об'єднання заводу «Автоскло» було утворено Державне підприємство «Технобудскло».

7. У різні дати в 2002 році (див. додаток) на користь останніх п'яти заявників були винесені рішення, які набули законної сили. Відповідно до цих рішень Державне підприємство «Технобудскло» було зобов'язане виплатити на користь заявників заборгованість із заробітної плати та інших виплат. Для стягнення заборгованості були відкриті виконавчі провадження.

8. У різні дати державні виконавці повідомляли заявників про неможливість стягнення заборгованості на їх користь у зв'язку з відсутністю коштів у підприємства-боржника та мораторієм на примусовий продаж державного майна, встановленим законодавством.

9. 18 лютого 2002 року та 1 листопада 2005 року господарський суд Донецької області визнав банкрутами Виробниче об'єднання завод «Автоскло» та Державне підприємство «Технобудскло» та ухвалив відкрити ліквідаційну процедуру.

10. 19 квітня та 1 листопада 2005 року виконавчі провадження щодо стягнення заборгованості з Виробничого об'єднання завод «Автоскло» та Державного підприємства «Технобудскло» були закінчені в зв'язку з відкриттям ліквідаційної процедури.

11. Рішення суду та комісії по трудових спорах, винесені на користь заявників, залишалися невиконаними.

II. ВІДПОВІДНЕ НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО

12. Відповідне національне законодавство викладене в рішенні у справі «Сокур проти України» (Sokur v. Ukraine, № 29439/02, пункти 17–22, від 26 квітня 2005 року).

ЩОДО ПРАВА

I. ОБ'ЄДНАННЯ ЗАЯВ

13. Відповідно до пункту 1 правила 42 Регламенту Суду Суд вирішує об'єднати заяви у зв'язку зі схожістю фактів та правового підґрунтя скарг.

II. СКАРГИ ЩОДО ПОРУШЕННЯ ПУНКТУ 1 СТАТТІ 6, СТАТТІ 13 КОНВЕНЦІЇ ТА СТАТТІ 1 ПЕРШОГО ПРОТОКОЛУ

14. Заявники скаржилися на невиконання державними органами рішень суду та рішень комісій по трудових спорах, винесених на їх користь. Вони посилалися на пункт 1 статті 6, статтю 13 Конвенції та статтю 1 Першого протоколу. У відповідних частинах ці статті передбачають наступне:

Пункт 1 статті 6

«Кожен має право на справедливий і публічний розгляд його справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом, який вирішить спір щодо його прав та обов'язків цивільного характеру...»

Стаття 1 Першого протоколу

«Кожна фізична або юридична особа має право мирно володіти своїм майном. Ніхто не може бути позбавлений своєї власності інакше як в інтересах суспільства і на умовах, передбачених законом і загальними принципами міжнародного права.»

Проте попередні положення жодним чином не обмежують право держави вводити в дію такі закони, які вона вважає за необхідне, щоб здійснювати контроль за користуванням майном відповідно до загальних інтересів...»

Стаття 13

«Кожен, чий права та свободи, визнані в цій Конвенції, було порушено, має право на ефективний засіб юридичного захисту в національному органі, навіть якщо таке порушення було вчинене особами, які здійснювали свої офіційні повноваження.»

А. Щодо прийнятності

15. Уряд не надав зауважень щодо прийнятності вказаних скарг.

16. Суд зазначає, що ці заяви не є явно необґрунтованими у розумінні пункту 3 статті 35 Конвенції. Суд далі зазначає, що вони не є неприйнятними з будь-яких інших підстав. Відповідно ці заяви мають бути визнані прийнятними.

В. Щодо суті

17. В своїх зауваженнях щодо суті скарг заявників Уряд заперечував факт порушення прав заявників, передбачених Конвенцією.

18. Заявники не погодились.

19. Суд вказує на те, що періоди стягнення заборгованості у справах заявників тривали від п'яти до дев'яти років.

20. Суд нагадує, що він уже визнав порушення пункту 1 статті 6 Конвенції та статті 1 Першого протоколу у справах, подібних до цієї (див., наприклад, справу «Половой проти України» (Polovoy v. Ukraine, № 11025/02, пункти 22 та 25, рішення від 4 жовтня 2005 року).

21. Розглянувши всі матеріали, надані сторонами, Суд вважає, що Уряд не виклав жодного факту чи аргументу, який би міг переконати його дійти іншого висновку у цій справі.

22. Таким чином, мало місце порушення пункту 1 статті 6 Конвенції та статті 1 Першого протоколу.

23. Суд не вважає за необхідне розглядати за статтею 13 Конвенції ту саму скаргу, що й за пунктом 1 статті 6 Конвенції.

III. СКАРГИ ЩОДО ПОРУШЕННЯ СТАТТІ 3 КОНВЕНЦІЇ

24. Заявники також скаржилися за статтею 3 Конвенції на те, що в зв'язку з невиконанням державними органами рішень, винесених на їх користь, вони зазнали моральних та фізичних страждань.

25. Суд зазначає, що страждання, яких заявники могли зазнати, не були такими, які прирівнюються до нелюдського або до такого, що принижує гідність, поводження, відповідно до статті 3 Конвенції (див. «Ірландія проти Сполученого Королівства» (Ireland v. the United Kingdom), рішення від 18 січня 1978 року, Серія А № 25, п. 162). Таким чином, ця частина заяви має бути визнана непринятною як очевидно необґрунтована відповідно до пп. 3 та 4 статті 35 Конвенції.

IV. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

26. Стаття 41 Конвенції передбачає:

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливу сатисфакцію.»

А. Шкода

27. Всі заявники вимагали виплати заборгованості, яка їм належала за рішеннями. Крім того, вони вимагали наступні суми справедливої сатисфакції:

- перший заявник вимагав 530 євро (3334 грн) відшкодування інфляційних втрат та 1740 євро (11 000 грн) відшкодування моральної шкоди;
 - другий заявник вимагав 120 євро (775 грн) відшкодування інфляційних втрат та 23 600 євро (149 315 грн) відшкодування моральної шкоди;
 - третій заявник вимагав 240 євро (1522 грн) відшкодування інфляційних втрат та 800 євро (5044 грн) відшкодування моральної шкоди;
 - четвертий заявник вимагав 380 євро (2408 грн) відшкодування інфляційних втрат та 680 євро (4320 грн) відшкодування моральної шкоди;
 - п'ятий заявник вимагав 1750 євро (11 062 грн) відшкодування моральної шкоди;
 - шостий заявник вимагав 480 євро (3028 грн) відшкодування інфляційних втрат та 1850 євро (11 720 грн) відшкодування моральної шкоди;
 - сьомий заявник вимагав 435 євро (2750 грн) відшкодування інфляційних втрат та 1630 євро (10 330 грн) відшкодування моральної шкоди;
 - восьмий заявник вимагав 620 євро (3901 грн) відшкодування моральної шкоди;
 - дев'ятий заявник вимагав 910 євро (5766,84 грн) відшкодування інфляційних втрат та 3860 євро (24 402,32 грн) відшкодування моральної шкоди;
 - десятий заявник вимагав 335 євро (2126 грн) відшкодування інфляційних втрат та 1670 євро (10 582 грн) відшкодування моральної шкоди;
 - одинадцятий заявник вимагав 600 євро (3745 грн) відшкодування моральної шкоди;
 - дванадцятий заявник вимагав 270 євро (1719 грн) відшкодування інфляційних втрат та 500 євро (3000 грн) відшкодування моральної шкоди;
 - тринадцятий заявник вимагав 1025 євро (6480 грн) відшкодування моральної шкоди;
 - чотирнадцятий заявник вимагав 2150 євро (13 370 грн) відшкодування моральної шкоди;
 - п'ятнадцятий заявник вимагав 2750 євро (17 686 грн) відшкодування моральної шкоди;
 - шістнадцятий заявник вимагав 2520 євро (16 186 грн) відшкодування моральної шкоди;
 - сімнадцятий заявник вимагав 960 євро (6186 грн) відшкодування моральної шкоди;
 - вісімнадцятий заявник вимагав 1470 євро (9458 грн) відшкодування моральної шкоди;
 - дев'ятнадцятий заявник вимагав 2380 євро (15 320 грн) відшкодування моральної шкоди;
 - двадцятий заявник вимагав 1480 євро (9522 грн) відшкодування моральної шкоди.
28. Заявники, які вимагали відшкодування інфляційних втрат, надали детальні розрахунки, оснований на офіційних інфляційних ставках, опублікованих в друкованому виданні Міністерства праці та соціальної політики України.
29. Уряд загалом не погодився з вимогами заявників. Він не коментував метод розрахунку інфляційних втрат заявників.
30. Суд визнає, що Уряд має виплатити заявникам заборгованості за рішеннями, які залишаються невиплаченими.
31. Суд нагадує, що принцип, на якому базується положення про справедливу сатисфакцію, полягає в тому, що має бути відновлено настільки, наскільки це можливо, юридичний стан заявника, який би він мав, якщо б не мало місце порушення, встановлене Судом («Кінгслі проти Сполученого Королівства» (*Kingsley v. the United Kingdom*) [GC], № 35605/97, п. 40, ECHR 2002-IV). Повертаючись до обставин справи, Суд зазначає, що компенсація не буде адекватною у разі, якщо заборгованість виплачуватиметься без врахування різних обставин, які зумовлюють зменшення її вартості, такі як затримка у виконанні (див., наприклад, «Рейнбах проти Росії» (*Reynbakh v. Russia*), № 23405/03, п. 35, рішення від 29 вересня 2005 року). Беручи до уваги той факт, що перший, другий, третій, четвертий, шостий, сьомий, десятий та дванадцятий заявники надали детальні розрахунки, оснований на офіційних інфляційних ставках, та те, що Уряд не надав заперечень щодо вимог заявників або методу їх розрахунків, Суд вважає за необхідне присудити цим заявникам суми, які вимагались як відшкодування інфляційних втрат:
- першому заявнику — 530 євро;

- другому заявнику — 120 євро;
- третьому заявнику — 240 євро;
- четвертому заявнику — 380 євро;
- шостому заявнику — 480 євро;
- сьомому заявнику — 435 євро;
- десятому заявнику — 335 євро;
- дванадцятому заявнику — 270 євро.

Однак Суд відхиляє вимоги дев'ятої заявниці про виплату інфляційних втрат, оскільки відповідна компенсація є частиною заборгованості, яка належить їй за рішенням суду (див. додаток).

32. Врешті, Суд визнає, що заявники мали зазнати моральної шкоди. Здійснюючи оцінку на засадах справедливості відповідно до статті 41 Конвенції, Суд присуджує заявникам наступні суми відшкодування моральної шкоди:

- першому заявнику — 1740 євро;
- другому заявнику — 2000 євро;
- третьому заявнику — 800 євро;
- четвертому заявнику — 680 євро;
- п'ятому заявнику — 1750 євро;
- шостому заявнику — 1850 євро;
- сьомому заявнику — 1630 євро;
- восьмому заявнику — 620 євро;
- дев'ятому заявнику — 1600 євро;
- десятому заявнику — 1670 євро;
- одинадцятому заявнику — 600 євро;
- дванадцятому заявнику — 500 євро;
- тринадцятому заявнику — 1025 євро;
- чотирнадцятому заявнику — 1600 євро;
- п'ятнадцятому заявнику — 2600 євро;
- шістнадцятому заявнику — 1600 євро;
- сімнадцятому заявнику — 960 євро;
- вісімнадцятому заявнику — 1470 євро;
- дев'ятнадцятому заявнику — 1600 євро;
- двадцятому заявнику — 1480 євро.

В. Судові витрати

33. Заявники не вимагали відшкодування судових витрат. Тому Суд нічого не присуджує.

С. Пеня

34. Суд вважає за доцільне призначити пеню на підставі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, до якої має бути додано три відсотки.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Вирішує* об'єднати заяви;
2. *Оголошує* скарги за пунктом 1 статті 6, статтею 13 Конвенції та статтею 1 Першого протоколу прийнятними, а скарги за статтею 3 Конвенції неприйнятними;
3. *Постановляє*, що мало місце порушення пункту 1 статті 6 Конвенції;
4. *Постановляє*, що мало місце порушення статті 1 Першого протоколу до Конвенції;
5. *Постановляє*, що немає потреби розглядати окремо скаргу за статтею 13 Конвенції;
6. *Постановляє*, що:
 - (а) протягом трьох місяців з дня, коли рішення стане остаточним відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держава-відповідач повинна виплатити заявникам:

(i) заборгованості за рішеннями суду та рішеннями комісії по трудових спорах, викладеними в додатку;

(ii) наступні суми справедливої сатисфакції:

— пані Копилович — 2270 (дві тисячі двісті сімдесят) євро;

— пані Гебузі — 2120 (дві тисячі сто двадцять) євро;

— пану Глухову — 1040 (одна тисяча сорок) євро;

— пані Івановій — 1060 (одна тисяча шістдесят) євро;

— пану Кашайкіну — 1750 (одна тисяча сімсот п'ятдесят) євро;

— пані Харітоновій — 2330 (дві тисячі триста тридцять) євро;

— пані Ходунько — 2065 (дві тисячі шістдесят п'ять) євро;

— пані Конаревій — 620 (шістсот двадцять) євро;

— пані Коренчук — 1600 (одна тисяча шістсот) євро;

— пану Щепановському — 2005 (дві тисячі п'ять) євро;

— пані Сидельниковій — 600 (шістсот) євро;

— пані Сороці — 770 (сімсот сімдесят) євро;

— пану Євтехову — 1025 (одна тисяча двадцять п'ять) євро;

— пані Черкашиній — 1600 (одна тисяча шістсот) євро;

— пану Грицині — 2600 (дві тисячі шістсот) євро;

— пану Бачурину — 1600 (одна тисяча шістсот) євро;

— пані Бойко — 960 (дев'ятсот шістдесят) євро;

— пані Романенко — 1470 (одна тисяча чотириста сімдесят) євро;

— пану Шевкунову — 1600 (одна тисяча шістсот) євро;

— пану Віслогузову — 1480 (одна тисяча чотириста вісімдесят) євро;

з урахуванням будь-якого податку, який може бути стягнуто із зазначених сум;

(b) ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;

(c) зі впливом зазначеного тримісячного строку і до повного розрахунку на ці суми нараховуватиметься простий відсоток (simple interest) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в цей період, плюс три відсотки;

7. Відхиляє решту вимог заявників щодо справедливої сатисфакції.

Вчинено англійською мовою та повідомлено письмово 17 січня 2008 року відповідно до пп. 2 та 3 правила 77 Регламенту Суду.

К. ВЕСТЕРДІК (C. Westerdiek)
Секретар

П. ЛОРЕНЦЕН (P. Lorenzen)
Голова

ДОДАТОК

№	Заявник	Орган, який виніс рішення	Підприємств-боржник	Дата винесення рішення	Сума виплати в грн (євро)
1	пані Копилович	Комісія по трудових спорах Комісія по трудових спорах Костянтинівський міський суд Донецької обл.	«Автоскло» «Автоскло» «Автоскло»	11 грудня 1997 року 14 листопада 2000 року 3 грудня 2002 року	1121,00 (242,13) 2518,83 (539,78) 1524,04 (297,12)
2	пані Гебуза	Костянтинівський міський суд Донецької обл.	«Автоскло»	26 листопада 1999 року	739,30 (142,70)
3	пан Глухов	Комісія по трудових спорах Костянтинівський міський суд Донецької обл.	«Автоскло» «Автоскло»	12 березня 2001 року 8 листопада 2002 року	1000,00 (197,70) 748,55 (143,98)
4	пані Іванова	Комісія по трудових спорах Костянтинівський міський суд Донецької обл.	«Автоскло» «Автоскло»	10 жовтня 2000 року 21 листопада 2002 року	1912,05 (404,35) 1086,35 (210,39)
5	пан Кашайкін	Комісія по трудових спорах Костянтинівський міський суд Донецької обл.	«Автоскло» «Автоскло»	14 травня 1998 року 11 грудня 2000 року	2291,00 (554,54) 3285,78 (681,66)
6	пані Харітонова	Костянтинівський міський суд Донецької обл. Костянтинівський міський суд Донецької обл.	«Автоскло» «Автоскло»	19 грудня 1997 року 6 серпня 2002 року	1758,00 (380,20) 4111,72 (815,24)
7	пані Ходунько	Костянтинівський міський суд Донецької обл.	«Автоскло» «Автоскло»	16 листопада 2000 року 29 листопада 2002 року	2415,57 (518,14) 1151,00 (224,11)
8	пані Конарева	Костянтинівський міський суд Донецької обл.	«Автоскло»	20 жовтня 2000 року	1950,69 (425,61)
9	пані Коренчук	Костянтинівський	«Автоскло»	6 серпня 2002 року	6434,32

		міський суд Донецької обл.			(1,275,75) та виплата компенсації за втрату частини заробітної плати у зв'язку з несвоєчасною її виплатою, яка розраховується на момент виплати
10	пан Щепановський	Костянтинівський міський суд Донецької обл.	«Автоскло»	14 листопада 2001 року	3165,00 (1,365,05)
11	пані Сидельникова	Костянтинівський міський суд Донецької обл.	«Автоскло»	2 квітня 2001 року	1872,92 (395,25)
12	пані Сорока	Комісія по трудових спорах Костянтинівський міський суд Донецької обл.	«Автоскло» «Автоскло»	16 листопада 2000 року 29 листопада 2002 року	1433,90 (307,57) 755,00 (147,33)
13	пан Євтехов	Костянтинівський міський суд Донецької обл.	«Автоскло»	25 квітня 2000 року	6479,99 (1,262,28)
14	пані Черкашина	Костянтинівський міський суд Донецької обл.	«Автоскло»	16 серпня 2002 року	6885,04 (1,362,74)
15	пан Грицина	Костянтинівський міський суд Донецької обл. Комісія по трудових спорах Костянтинівський міський суд Донецької обл. Костянтинівський міський суд Донецької обл.	«Автоскло» «Автоскло» «Автоскло» «Технобудс кло»	4 грудня 1997 року 21 листопада 2000 року 26 березня 2002 року 17 грудня 2002 року	315,99 (144,89) 2892,30 (624,70) 4478,66 (997,97) та виплата компенсації за втрату частини заробітної плати у зв'язку з несвоєчасною її виплатою, яка розраховується на момент виплати 1156,89 (219,41)
16	пан Бачурин	Костянтинівський міський суд Донецької обл.	«Технобудс кло»	23 жовтня 2002 року	8092,79 (1,609,13)
17	пані Бойко	Костянтинівський міський суд	«Технобудс кло»	5 вересня 2002 року	3092,88 (605,51)

		Донецької обл.			
18	пані Романенко	Костянтинівський міський суд Донецької обл.	«Технобудс кло»	17 грудня 2002 року	4728,80 (896,94)
19	пан Шевкунов	Костянтинівський міський суд Донецької обл.	«Технобудс кло»	25 листопада 2002 року	7660,17 (1,472,09)
20	пан Віслогузов	Костянтинівський міський суд Донецької обл.	«Технобудс кло»	10 грудня 2002 року	4761,37 (913,57)